

I øvrigt maatte saa Skolernes Bestyrelser, altsaa Eforaterne, udtale sig om, hvilken Retning de maatte foretrække af de 3, som ere foreslaaede.

Ved at gaa frem paa den Maade vilde der kunne opnaas en Del, thi der vilde kunne spares en Del Timer, saaledes at man i Virkeligheden, om man nu vælger, hvad jeg her har nævnt, vilde kunne spare i Forhold til nu 30,912 Kr. — jeg har i Bemærkningerne nærmere gjort Rede for hvorledes — saaledes, at den hele Besparelse vilde blive 65,112 Kr. Naar derfra trækkes den forøgede Udgift af 27,800 Kr., bliver der tilbage en Nettobesparelse af 37,312 Kr. Nu vil jeg indrømme, at naar der er Tale om en Skolereform, kommer Spørgsmaalet om Besparelsen ikke i første Linie, og det er naturligvis heller ikke for mig Hovedsagen, om der bliver Besparelse her, jeg vil endog saa mene, om det maatte lykkes at gennemføre dette Lovforslag, hvad jeg meget haaber, at man saa i Fremtiden burde anvende den Besparelse, der maatte fremkomme, til at forøge Fripladsernes Antal. Jeg tror ikke, at de Skolepenge, der her nævnes, i Virkeligheden ere for store, de der have Raad til at betale Skolepengene, kunne godt betale, hvad her er foreslaaet; men en Forøgelse af Fripladsernes Antal vil have Betydning for de Elever, der ikke have Raad til at betale. Man kunde saa gaa til hele eller halve Fripladser, det saa jeg meget gerne Beløbet anvendt til. Vil man arbejde frem til, at der her i Landet bliver let Adgang for de af Naturen virkelig godt udrustede Børn til at faa en saa god Uddannelse, som de kunne forstaa at nemme, og som de kunne faa Brug for baade i deres egen og i det offentliges Tjeneste, maa man ogsaa gøre det saaledes, at man kan støtte de fattige Elever. Derfor maa det være Maalet at faa oprettet flere Fripladser. Men det kan man jo godt vente med, indtil vi faa Reformen gennemført og sat i Gang; vi behøve ikke her nu at tage Beslutning om, hvorledes Besparelsen skal anvendes. Selv om denne nu her er regnet ud paa Kroner, kan man jo ikke i Forvejen helt garantere for, at det vil holde Stik, skønt jeg tror, at Beregningen er saa nøjagtig, som den bør være.

Det skulde ogsaa glæde mig, om man i Fremtiden kunde naa til en bedre Fordeling af Stipendiebeløbene, der nu ere henlagte til Skolerne. Ved vore lærde Skoler er der henlagt betydelige Beløb til Stipendier, der er givet Legater dertil, og der er paa anden Maade skaffet temmelig

betydelige Pengemidler til Veje. Nogle Skoler have store Beløb, andre smaa Beløb, og enkelte slet ingen Ting. Det vilde ganske vist være heldigt, om samtlige disse Beløb kunde blive fordelte mere ligeagtigt mellem Skolerne og mellem Landsdelene end nu, men det maa være forbeholdt til fremtidig Overvejelse; thi der er adskillige Vanskeligheder ved Legatbestemmelserne, som ere trufne af dem, der have skænket Pengene.

Naar jeg nu saaledes har gjort nogen, om end langt fra udtømmende Rede for Lovforslagets Bestemmelser, maa jeg til Slut nævne, hvorledes Lovforslaget er blevet til. Allerede da jeg tiltraadte som Minister, stod det mig klart, at her var et Omraade, som man maatte have sin Opmærksomhed henvendt paa, at her tiltrængtes en Reform. Alene af den Grund stod det mig jo klart, at jeg har siddet her adskillige Aar som Rigsdagsmand og har set, at Forslag til en Reform af den lærde Skole har været forelagt i det andet Ting, og jeg vidste jo ogsaa, at der, før jeg blev Rigsdagsmand, har været forelagt saadanne Forslag, uden at der var kommet noget ud deraf. Imidlertid var der mange andre Sager, der straks tog min Opmærksomhed fangen, og jeg var ikke færdig til at begynde paa denne Sag. Men i Fjor i December Maaned rettedes der til mig en Henvendelse fra de forenede Skoler i Kjøbenhavn gennem Dr. Tuxen om at give de private Skoler Lov til at oprette den saakaldte tredje Retning efter en nærmere Plan, som fulgte med Andragendet. Dette Andragende sendte jeg til Betænkning til Undervisningsinspektionen og senere til de 5 Fakulteter paa Universitetet, og i Løbet af Vinteren fik jeg forskellige Betænkninger ind om Sagen. Imidlertid var det meste af Vinteren gaaet, vi vare komne til Slutningen af Marts, og det var mig klart, at der ikke kunde udarbejdes noget Forslag, der kunde fremlægges for Rigsdagen i den daværende Samling. Der blev saa af Ministeriet udarbejdet et foreløbigt Forslag, og i Sommerens Løb sammenkaldte jeg skolekyndige og i Sagen interesserede Mænd, med hvilke jeg raadførte mig. Jeg har nok set, at der i Bladene har staaet, at der var nedsat en Kommission. Det forholder sig ikke ganske rigtigt, men der var tilkaldt saadanne Mænd, som jeg har haft meget Udbytte af at arbejde sammen med, og jeg benytter Lejligheden til her at bringe dem min Tak. Denne Kreds af Mænd bestod af Landstingsmændene Baron Reedtz-Thott og Gehejmeetatssaad